СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 161. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 12. липня, 1929. VOL. XXXVII. No. 161. Jersey City, N. J., Friday, July 12, 1929. THREE CENTS.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРИГОТОВЛЯЄ ПІДСТАВИ ДО ЗАКІНЧЕННЯ СТРАЙКУ

КЛОПІТ ТІЛЬКИ З НЕПРЕДСТАВЛЕНИМИ ФАБРИКАНТАМИ.

НЮ ЙОРК, 11. липня. — Вчора зібралася тут конференція представників страйкуючих нюйорських кравців та представників трох товариств кравецьких підприємців. Конференцію вважають доспіхом, бо дала вона які-такі основи для розвязки спірних питань, через які почався страйк. Властителі шап згодилися зорганізувати з представниками юнії спільну раду для нагляду над удержанням певного уровення у шапах та для виступу проти виробу одежі по неюнійних або не придержуючихся сього уровення шапах.

Обі сторони вважали, що вони зробили великий поступ у напрямі до закінчення страйку. Один тільки клопіт, як заставити ті шапи, котрі не були представлені на конференції, придержуватися її постанов.

Для дальших переговорів конференція має зібратися на нове засідання сьогодня вечером. Конференцією проводить заступник губернатора нюйорського стейту, Лемен.

КОЛИСЬ „СУХА", НИНІ ОСУДЖУЄ ПРОГИБІЦІЙНИЙ ЗАКОН.

„ПРОГИБІЦІЯ НЕ ПРЕДСТАВЛЯЄ НИНІ МОРАЛЬНОГО ПИТАННЯ".

ЕНГЕЛВУД, Ню Джерзі, 11. липня. — Перед зборами місцевої жіночої републиканської партії виступила вчора пані Г. В. Д. Мур, що була довгий час завзятою пропагаторкою прогибіції, та в довгій промові критикувала прогибіційний закон. Вона подала „18 пунктів", які заставляють її поборювати прогибіцію. Перший пункт каже, що прогибіція перестала бути моральним питанием, а стала політичним.

СЕНАТОРИ ПОМЕНШУЮТЬ ЗНАЧІННЯ ПРОТЕСТІВ ДЕРЖАВ ПРОТИ ТАРИФИ.

ПРИХИЛЬНИКИ ТАРИФИ НАЗИВАЮТЬ ПРОТЕСТИ БЕЗПІДСТАВНИМИ.

ВАШИНГТОН, 11. липня. — Сенатори Смут і Гарисон, два головні прихильники нової тарифи, виступили з острою критикою противників тарифи, а головно наведених ними протестів чужих держав.

Смут наперед стверджує, що демократи помиляються, коли кажуть, що 38 держав протестує проти тарифи, бо всіх протестів є досі тільки 25. По друге, се не протести чужих урядів, а тільки протести ріжних купців і промисловців чужих держав. На такі протести прецінь, — каже Смут, — звертати уваги не станемо.

СКАНДАЛ У КИТАЙСЬКІМ ПОСОЛЬСТВІ.

МУЖ МУСИТЬ РЕЗИГНУВАТИ ЧЕРЕЗ ТЕ, ЩО ЖІНКА ПАЧКУВАЛА ОПІЮМ.

ВАШИНГТОН, 11. липня. — Митові урядники в Сан Франциско оноді отворили пакунки жінки китайського консуля того міста, Інг Као. В пакунках найдено наркотиків на суму 1 міліон долярів. Жінка протестувала, що їй належиться дипломатична недоторканість, але урядники станули на становищі, що таке право прислугує тільки самому урядникови, а не його жінці.

Китайський уряд не тільки що не робить ніякого протесту до американського уряду, але й сейчас відкликав консуля, котрого жінка дала вмішатися в пачкарство нікотини й опіюму. Китайці домагаються, щоби консуля судити після китайського закона; колиб мало до сього прийти, то консуля за провину жінки ждалаби кара смерти.

ОДИН НЮ ЙОРК ЗАБРАВ НОВИХ БАНКНОТІВ НА 6 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.

ДОБРИЙ БИЗНЕС ДЛЯ ТОРГОВЦІВ ПУЛЯРЕСАМИ.

НЮ ЙОРК, 11. липня. — Нюйорські банки обчисляють, що вони видали вчора, в перший день поширювання нових банкнотів, 6 міліонів долярів у сих нових грошах. Перед деякими банками ждали довгі лінії людей, охочих дістати нові гроші.

З огляду на те, що нові гроші менші від старих, торговці завели нові пуляреси, пасуючі якраз до сих нових грошей, і робили на сій торговлі дуже добрий бизнес.

РАДИТЬ ЖІНКАМ УЧИТИСЯ ЗАБАВЛЯТИСЬ.

МЕКИНЕК АЙЛЕНД, Мичиген, 11. липня. — На відбуваючійся тут конвенції Федерації Жіночих Бизнесових і Професійних Клюбів виступала пані Роза Гавз з Ню Йорку, голова комітету для здоровля, з цікавим відчитом, у якому радила жінкам учитися забавлятись. Лише при помочи забави жінка зможе держати здоровля, якого їй потрібно для успіху в бизнесі чи професії.

ВИНУЮТЬ ШКОЛУ ЗА ЗРІСТ БОЖЕВІЛЛЯ.

ПОРТЛЕНД, Орегон, 11. липня. — На зборах Американського Медичного Товариства виступав д-р Фжозеф Екел з Бофало з викладом про причини зросту божевілля серед Американців. Говорив він, що нині в Злучених Державах божевілля та нервові недуги поширені до того, що на кождих 325 осіб одна особа находиться або в шпиталі для божевільних або під лікарською опікою. Нервові недуги поширюються навіть серед дітей. Коли взяти під увагу, що велике число дітей, котрі приходять до лікарів, через свої „нервові" трудности має клопоти зі „спелованнем", читанием або вигоовюванием, то треба зложити велику частину вини на школу. Реформа навчання та реформа англійського письма богато, на його думку, помоглаби.

POLES AND UKRAINIANS AT ODDS.

Strife between the Polish residents and the Ukrainians living in Potutory, Province of Berezany, in Eastern Galicia, is indicated in a letter received here recently by Harry Boluch of this city. A brother residing in Galicia says that previous to the date for the observance of Ukrainian independence, on which occasion the Ukrainian people paid tribute to their dead, the remains of some of the victims of the war were taken from a cemetery and instead of being buried in a war memorial, were scattered along the roadside by residents of Polish extraction. This action, according to the letter, was resented by the Ukrainians and a renewal of the outbreak was for a time feared.

(The Evening Tribune, Providence, R. I., Tuesday, July 9, 1929.

ВІРИТЬ У ЇДЖЕННЄ МЯСА.

Відомий підбігуновий подорожник Вілямур Стефансон каже, що живлення залоги його послідної виправи на північ переконало його, що мясо помагає людям поборювати недуги. Він годував своїх людей виключно мясом через цілий рік і за той час і він і його залога тішилися кращим здоровлем, ніж передтим.

ЧЕСЬКІ ВОЄННІ ПЛЯНИ.

В Чехословаччині мали викрити шпигунське гніздо, котре видавало чеські воєнні пляни. Головним шпигуном має бути чеський капітан генерального штабу Тавс, котрий мав зрадити чеські мобілізаційні пляни Німеччині. Зосібна мали дістатися в руки Німців пляни нападів чеських літаків на німецьку територію в разі виповідження війни. Сам капітан Тавс втік літаком за границю, але мали зловити одного його спільника.

РОЗБІЙНИЦЬКІ НАПАДИ В БЕСАРАБІЇ.

Майже кождої днини лучаються розбійницькі напади. Дня 7. червня напали зорунжені ножами й револьверами бандити на коршму Сави Бурлака в селі Перлиці (Більський округ). Вони, звязавши коршмаря, взяли 85 тисяч левів, знасилували жінку й дочку Бурлака і зникли. Ця банда напала ще на двох селян, що їхали з міста. По ограбленню зникли.

ПОВІСИВСЯ ЧЕРЕЗ ДОЛЯРИ.

В селі Ольховичах, повіт Сянік, повісився господар Іван Ліщинський, який приїхав кілька місяців тому з Америки. Він привіз 5,000 долярів, а лякаючись злодіїв, сховав їх до фляшки, яку закопав у землю. Сими днями викопав фляшку і побачив, що гроші вкрилися цвілею і були зовсім знищені. Сього він не пережив і повісився.

ВРОДИЛАСЯ В АВТІ.

Під готель „Президент" в Гочалковицях заїхало авто, з котрого вискочив перестрашений шофер і почав кричати ратунку. Як виявилося, автом їхала жінка інжиніра з Бельська, котра, вертаючи з Катовиць, повила в авті дівчинку. Покликаний лікар уділив першої помочі, а відтак матір з дитиною перевезено до Бельська.

СИН В ОБОРОНІ МАТЕРИ.

В місцевости Ругеталь у Німеччині забив 23-літний син свойого батька, рубача. Батько, налоговий пияк, вертав часто нетверезий до хати та знущався над своєю жінкою. Коли син станув в її обороні, батько кинувся на нього, але той вдарив так батька по голові, що він ані не зойкнув. Після цього віддався сам в руки поліції.

ЛЯХИ ЗНУЩАЮТЬСЯ НАД ПАМЯТТЮ БОРЦІВ-УКРАЇНЦІВ.

Другого дня Великодних свят цього року відбулася панахида на хирівському цвинтарі над могилою борців, що поляглн в боротьбі за визволення України в 1918 році. Після панахиди промовляв голова комітету будови українського народнього дому в Хирові, Ф. Липецький, який при кінці промови зазначив, що як Христос, перейшовши ріжні муки, воскрес, так і Україна в свій час воскресне — могуча, велика від Сяну по Дін.

Другого дня раненько, в третій день Великодних свят, польські вандали здерли з хреста серце з українським гербом, а на це місце повісили свою табличку з написом: Wiwat! Niech żyje Polska! Tu pagórek, tam dolina, w s... sławna Ukraina".

У Липецького поліція перевела ревізію та потягнула до відповідальности за промову. Продержавши його в вязниці в Старім Самборі, тепер потягнули до суду в Самборі. Такі то гаразди на рідних землях, де панує польський окупант.

ЗАКОЛОТ НА ЦВИНТАРІ.

В селі Висучка, борщівського повіту, мала відбутися ексгумація, значить викопання тіла одної похованої жінки. Викопання мало наступити на приказ борщівського суду. Коли судія прибув на цвинтар і казав грабареви відкопувати небіжку, тоді своячка похованої, старенька 80-літна бабуня наробила крику і не дозволяла грабареви братися до роботи. Колиж грабар не слухав її, вона стала зі сльозами в очах благати всіх присутніх на цвинтарі людей, щоб вони прогнали грабаря. І дійсно грабар і судді настрашилися і з цвинтаря відійшли, але відтак прикликано постерунок і гріб відкопано.

МАНЕВРИ ШТАЛЬГЕЛЬМУ.

Дня 2 червня відбувався в Мюнхен зїзд німецьких військових національних організацій „Штальгельм". На алярмовий знак зїхалося з цілої південної Німеччини 112,000 узброєних та по військовому одітих штальгельмівців з 4 тисячами прапорів, 500 орхестр 2,400 самоходів. Походови тих організацій, що переходив через місто цілий день, здавалося, нема кінця. Взяли в ньому участь члени цісарської, королівської та инших родин, одіті в полеві однострої з усіми царськими й воєнними відзнаками.

Була це дуже вдатна проба маневрів військових організацій південної Німеччини. Вона доказала, що Німеччина може за один день виставити певмілліонову здисципліновану армію.

НОВИЙ СПОСІБ ЛІЧЕННЯ РЕВМАТИЗМУ.

Недуга, звана ревматизмом, є дуже поширена і вилічити її не так то легко. Лічать цю недугу ріжними способами, але тепер винайшли найновіший і найліпший спосіб. Цим способом є протиревматичне щеплення. Значить недужого на ревматизм щепиться відповідною суровицею так, як проти віспи. Щоб вилічити цілком ревматизм, треба 5 до 6 щеплень.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ „ПАЦИФІЗМ".

На радянських військових літаках уставляється нові скорострілі системи Дегтярьова. Ці скорострілі мають замінити скорострілі Люїса, якими тепер узброєні військові літаки. Скорострілі Дехтярьова значно лекші від скорострілів Люїса, але за одну минуту дають 150 стрілів, замість 125 Люїсівських.

„СОДЕРН КРОС" ЛЕТІТИМЕ З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ.

Відомий летун Кінгсворд-Сміт, що перелетів з товаришами на літаку „Содерн Крос" з Америки до Австралії, тепер прелетів на цьомуж літаку з Австралії до Італії. Тут він заявив, що полетить з Англії до Америки так скоро, як скоро будуть перевірені та оглянені всі мотори його літака.

БЕЗЗУБІ ЛЮДЕ.

На острові Суматрі недалеко Індій в Азії живе племя Батаків, яке має дуже дивні звичаї. Від наших людей ріжниться вони не тільки краскою шкіри, мовою та низькою культурою, але й тим, що білі, гарні зуби уважають вони за щось негідного людини. Релігія наказує їм вибивати зуби десь у 17—20 році життя на жертву богови рижу, який не любить людей з острими зубами, бо ті кусають риж, а це його болить. Отже хто тільки підросте, тому зуби усувають. Усування відбувається при участи цілого села, серед співу і музики. А треба тямити, що Батаки дикуни і в них нема ніякого иншого знаряддя до вибивання зубів крім молотка, яким по кусочку ломлять зуб, один за другим. Операція та тріває кілька годин, нещасний чоловік дреться, як божевільний, а його крик заглушують бубни та реви тих, що на свято зійшлися. Вкінці зуби зникають, ясла замальовують на чорно і Батак стає милим богови рижу чоловіком, не подібним до білих людей, яких вони називають „собакощоками".

ВЖЕ ГОДІ БАВИТИСЯ В ЗАГРОЗУ ВІЙНОЮ.

Напруження між Чехословаччиною та Угорщиною з приводу арешту чеського залізничого урядовця за шпіонажу потрохи проходить. Чеський міністер справ закордонних, Бенеш, відмовився приїхати з вакацій на спеціяльне засідання кабінету міністрів у цій справі. Він говорить, що всю бурю затіяв міністер справ залізничих, який з особистих причин ворожого ставлення до Бенеша хоче дискредитувати його політику. Сподіваються скорого полагодження цього конфлікту й привернення комунікації між Чехословаччиною та Угорщиною по лінії Касса-Будапешт.

„НАУЧИЦЄЛЬ" НАСИЛУЄ ШКОЛЯРОК.

В Калинівці, пов. Бібрка, учитель Вацлав Межвінські запровадив дві „школярки", Маланку Задерицьку й Анну Максимців, до своєї кімнати. Тут знасилував Анну Максимців, як це ствердив повітовий фізик — а Задерицькій, яка боронилася, вивихнув руку. Добре вчить!

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ЕМІГРАНТІВ З РОСІЇ.

У Женеві відбулося засідання дорадчої комісії при високім комісарю для справ еміґрантів з бувшої Росії. В конференції цій взяли участь представники Італії, Німеччини, Чехословаччини, Греції, Польщі, Румунії, Франції, Югославії, Естонії і Китаю. Конференція по довшій дискусії дійшла до заключення, що ліквідація еміграційного питання шляхом надання горожанства зі сторони держави, в якій даний емігрант перебуває, зустрічається з рішучим спротивом дотичних держав. Дальше стверджено, що оставлення емігрантів виключно опіці цим державам, в яких вони тепер перебувають, обтяжувалоби надмірно ці держави. Супроти цього признано за конечне задержати і на далі уряд високого комісара Союза Народів для справ емігрантів з Росії.

КИТАЙ МАСОВО АРЕШТУЄ РАДЯНСЬКИХ УРЯДНИКІВ

АРЕШТОВАНІ УРЯДОВЦІ ТЕЛЕГРАФУ И ТЕЛЕФОНУ НА СХІДНО-КИТАЙСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ. КИТАЙ ГОТУЄТЬСЯ ЗАХОПИТИ У СВОЇ РУКИ ЦЮ ЗАЛІЗНИЦЮ.

ТОКІО (Японія), 11. липня. — Повідомляють з Харбіна, що китайська влада арештувала 174 радянських урядовців, які працювали на телеграфі та телефоні Східно-Китайської Залізниці. Залізниця ця належить Росії. Це один з важних китайських кроків до повного захоплення в свої руки цієї залізниці.

Частину арештованих негайно висилають у радянський Сибір, а частину ставлять перед суд за комуністичну пропаганду. Китайська влада говорить, що арешти переводяться на підставі матеріялів, добутих в радянському харбінському посольстві підчас ревізії, яку там перевела китайська поліція.

На місце арештованих урядовців призначені Китайці, включно до директорів. Тепер треба сподіватися нового напруження відносин між СССР та Китаєм.

КАРОЛЬ II.

РУМУНСЬКІ ЗАГОВІРНИКИ ТАК ІМЕНУЮТЬ У СВОЇХ ДОКУМЕНТАХ БАТЬКА КОРОЛЯ МИХАЙЛА.

БУКАРЕШТ (Румунія), 11. липня. — З документів, які дісталися до рук правительства підчас арешту заговірників, виявилося, що був плянований державний переворот на користь бувшого наслідника румунського престола, Кароля. У всіх заговірницьких документах Кароль іменується румунським королем Каролем II. Є дані на те, що сам Кароль добре знав про заговір і можливо навіть інспірував його.

Правительство переводить дальші арешти заговірників. Премієр Маню кличе вдову-королеву Марію негайно повернутися до Букарешту. Вона тепер перебуває у своєї доньки, королеви Югославії.

НІЧОГО НЕ ПОСОБИЛО.

ЗАХОДИ ФРАНЦІЇ ТА АНГЛІЇ, ЩОБИ ЗАВЕСТИ СПОКІЙ НА БОЛГАРСЬКО-ЮГОСЛАВСЬКІМ КОРДОНІ, НЕ ДАЮТЬ НАСЛІДКІВ.

СОФІЯ (Болгарія), 11. липня. — Не зважаючи на інтервенцію англійського та французького послів у Софії та Білгороді, на болгарсько-югославському кордоні нема спокою. Болгарський капітан Даскілов заявив, що до його військового відділу з 20 жовнірів зі сторони Сербів знову було зроблено 150 стрілів.

ЦАРСЬКІ ЛИСТИ.

ЗНАЙДЕНО ЦАРСЬКІ ЛИСТИ, НАПИСАНІ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ.

МОСКВА (СССР.), 11. липня. — В пушкінському музеї знайдено жмут листів, написаних вже після революції в 1917 році останнім російським царем. В листах обговорюється головно плян виїзду царської родини до Англії.

Ці листи віддав до музею бувший міністер царського двора, Фредерікс, з умовою, що вони не будуть опубліковані раніше 1946 року. Але тепер, коли большевицький інспектор знайшов їх у музею, вони будуть скоро опубліковані.

НЕМА ЖАДНИХ ЗМІН.

ПРАВИТЕЛЬСТВО МЕК ДОНАЛДА НЕ ЗВАЖАЄТЬСЯ ЗМЕНШИТИ МОРСЬКОГО ЗБРОЄННЯ АНГЛІЇ.

ЛОНДОН (Англія), 11. липня. — В англійському парляменті був запит до правительства, чи воно думає відмовитися від будови тих нових військових кораблів, котрі мають будуватися по програмі, яку виробило правительство консервативців. Перший лорд адміральства відповів, що про це докладно скаже пізніше премієр-міністер.

Підчас дискусій говорилося, що не треба спиняти будови нових кораблів, бо це мало поможе в поліпшенню відношень з Америкою, але збільшить число безробітних в Англії. Міністер справ закордонних Гендерсон, на запит про обеззброєння Західної Індії, відповів, що про це ще ніхто нічого серіозно не говорив.

ПРИЛЕТІЛИ ДО РИМУ.

ЛЕТУНІВ СТРІНУТО З ВЕЛИКИМ ЕНТУЗІЯЗМОМ. МУСОЛІНІ НЕ ДОЧЕКАВСЯ ЇХ ПРИЛЕТУ.

РИМ (Італія), 11. липня. — Американські летуни Вілямс і Янсі закінчили свій перелет з Ню Йорку до Риму. На летничому полі, недалеко Риму, стрічало їх до 3,000 душ народу. Ентузіязм натовпу годі описати. Летунів віднесли на руках через все летничє поле до автомобілів, у яких вони поїхали до готелю.

На летничому полі був Мусоліні, що хотів сам привитати летунів, але їх не дочекався. Через три хвилини по його відїзді на обрію показавсь американський літак. Летунів привитав від правительства заступник міністра авіяції, Бальбо.

ШВЕДИ ЛЕТЯТЬ ДАЛІ.

РЕЙКДЖАВІК (Ісляндія), 11. липня. — Шведські летуни, що були тут затримались майже на місяць ізза зіпсуття моторів, знову відновили свій лет до Америки. Тепер вони вилетіли з Ісляндії до Ґренляндії й знаходяться десь над північним океаном.

„СОДЕРН КРОС" В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН (Англія), 11. липня. — Сюди прилетів з Австралії знаменитий літак „Содерн Крос". Віддаль у 12,000 миль він перелетів за 12 днів і 21 годин. Цим летуни поліпшили рекорд перелету між Австралією й Англією на два дні.

На летничому полі біля Лондону летунів стрінули натовпи народу та представники правительства, що витали їх в імени уряду. Король прислав їм своє поздоровлення.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРУСЬКО-РИМСЬКИЙ КОНКОРДАТ

Коли свого часу розійшлася була вістка про згоду між польським урядом у Варшаві та римським папою й коли Українці піднесли голосний протест проти сього конкордату як політичної угоди, зверненої проти українського народа, то ріжні клерикальні карієристи, яким власна церковна карієра дорожча від добра власного народа, та ріжні їх безкритичні підсусідки стали лляти воду на сі протести. Стали вони говорити, що польсько-римський конкордат се звичайний собі „бизнес" в історії римо-католицької церкви. Мовляв, усяка держава такі конкордати робить. Мовляв, і українська самостійна держава такий конкордат зробилаби.

Сього рода балачками вони може й вспіли декого збаламутити. Але, як звичайно, збаламутити можна на якийсь час, але не на все. Історія мститься на тих, що для оборони свого становища займаються баламутством. Вона наводить факти, які розкривають брехню. Такою власне ревеляцією для наших оборонців римсько-варшавських змов проти українського народа є заключений недавно римсько-пруський конкордат.

У сьому конкордаті, який власне що потвердив пруський сойм, пруська держава порозумівається зі зарядом римо-католицької церкви про взаїмні відношення до себе. Пруська держава признає римо-католицькій церкві право іменувати епископів у межах Прусії. У сей спосіб Прусія признає римо-католицькій церкві автономію в церковних справах. Зате римо-католицька церква зобовязується не іменувати епископами людей, немилих пруському урядови з політичних оглядів.

Отсе майже весь зміст сього конкордату. Нема в ньому постанови баварсько-римського конкордату, гарантуючої римо-католицькому духовенству право навчати релігію в школах держави, постанови, яка так широко гарантована також у римсько-варшавськім конкордаті. І нема теж постанови римсько-варшавського конкордату, проти котрого Українці передовсім протестувати, а котрий зобовязує епископів слідкувати за священиками й доносити на них, як вони не показують льояльности супроти польської держави. Нема там постанов, приказуючих священикам робити державну пропаганду, правити богослуження за державу, армію, маршалків, чи там конституції, які є в польсько-римськім конкордаті.

Пруський конкордат показує нам, що конкордат конкордатови нерівний. Конкордат може бути такий, що проти нього ніхто не буде протестувати. Однак конкордат може бути й такий, що честь усякого справдішнього сина народа буде вимагати від нього підняти такий протест якнайрішучіше й якнайголосніше.

ЮДИНА РОБОТА

Всім відомий огидний тип Юди, що за трицять срібняків продав Христа, воплоченого Бога. Таксамо не менче огидний тип Каїна, якого можна знайти зображеним не лиш у народів, що знають біблію, але у всіх народів світа. Коли вони хочуть кого змалювати найогиднішим типом, то означають його братовбивцем. Ось таких Юдів та Каїнів має український нарід і можна думати, що навіть, як для одного народу, то вже й забагато їх.

Один з таких архи-Юдів звив своє кубло на многострадальній українській волинській землі. Він за злоті, стягнені польською державою з нашого селянина на Волині, в Галичині та на инших українських землях під Польщею, на кождому кроці, кожного дня й кожної хвилини продає польському катові, польському імперіялістичному садистові свій нарід, та вбиває свого рідного брата. Він не вбиває його, як Каїн, одним ударом, одним махом може божевільного відруху, але поволі, щоденно, щогодинно катує живе тіло й душу українського народу під Польщею й в захопленню впивається тією кровю, що польський канчук виточує з тіла його рідного брата. Це якась страшна потвора національного садиста, що розтліває душу українського, змученого фізично, зневеченого матеріяльно й духово поневоленого Польщею українського народу.

Цей тип вічного Каїна та Юди виплодився у Варшаві, а тепер оснував своє гадюче гніздо в Луцьку, де видає та редагує польську газету в українській мові, що зветься „Українська Нива". Нібито на глум, для ще більшого пониження й оганьблення українського національного імени, огидну польську помийницю названо цим дорогим для кожного Українця іменем.

Вершок безличности та нахабства ми знаходимо в тому числі цієї гидкої рептильки, де описана „тріюмфальна подорож" президента польської держави. На Волині йому влаштовано таксаме гучне прийняття, як колись влаштовували „царю батющі" його „вірнопіддані". Зігнані жандармською нагайкою „селянські делегації" та „представник народа" втроє згинали свої спини перед „дорогим головою держави". а куплений за трицять срібняків редактор „Української Ниви" та инші підбрехачі гнусявили „в імени народу" своїми продажними язиками вірнопідданчі промови. Огидні Юди, але не менше огидні ті, що їх купують та тішать себе „любовю свого народу".

Василь Бобрів.

СИЛА ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ

Досить часто, особливо від симпатиків большевиків, доводиться чути похвали на адресу „рабоче-крестянської червоної армії". Послухавши такі акафисти, можна подумати, що коли большевики не воюють, то лише тому, що „бажають мира", а колиби зачали воювати, то ніякий ворог не встоявся би проти червоної сили.

Звичайно, коли повірити большевицьким агентам, то інакше й бути не може. Але зовсім инше говорять статистичні дані, які подали большевики до секретаріяту Ліги Націй. Та перше ніж займатися розгляданням цифр, подивимося на структуру „славної армії".

До великої війни 1914-1918 років Росія мала 1,350,000 багнетів, себто стільки, скільки мали Австрія й Німеччина разом. Цього війська треба було для оборони довжезної границі від Балтика до Чорного моря. Що року Росія перепускала через армію 450,000 жовнірів. Крім того що літа скликала ляндштурми на місяцьпівтора, побільшуючи таким чином кадри вивчених жовнірів ще на 300 тисяч. Дотого треба додати союз з Францією та Сербією. Таким чином Росія розпоряджалася силою, здібною не тільки до оборони, але й до наступу.

Чим розпоряджає СССР?

Після статистичних даних большевицького уряду, площа СССР складає 21,352,572 квадратових кільометрів, заселених людністю в 147 міліонів 13 тисяч душ.

Організацію війська перероблено в 1925 році і чисельна сила активної армії, при дволітній службі, виносить 562,000 багнетів (отже щодо загального числа осіб, які моглиби служити у війську, се лише 0,4%), тоді як чисельність армії Фінляндії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі та Румунії, які межують з СССР, виносить 530,000 багнетів (відносно всього населення становить цілий 1 процент). Сусіди СССР можуть вивчити далеко численнішу резерву, а саме в 2½ рази більшу. Ті сили, якими розпоряджує СССР, є за слабі оборонити розтягнутий кордон радянських републик. Окрім того, західна границя СССР. тепер значно довша, ніж вона була за царя.

Мимоволі напрошується питання: чи не є ця слабість запорукою мира, або бажання навіть підтримувати мир з боку большевицьких ватажків з Москви? Коли спиратися лише на цифри, то виходило би, наче червоні дійсно хочуть мира, та в дійсности воно так не є.

Війна не припиняється з 1917 року, війна йде й буде йти, поки червоні ще біля влади. Правда, гармати не гремлять, кулемети не торохтять і на зовні все ніби тихо. Та не треба забувати, що московські большевики найгірше вміють воювати зброєю, з якою ми звикли представляти собі війну. Большевики не переставали вести війни проти капіталістичних держав. Їх тактика і стратегія зводяться до військового шпіонажу, організації по цілому світі страйків, підготування мас до ворохобні внутрі держав, систематичного розкладу, шляхом агітації, узброєних сил инчих держав, пропаганди серед потомлених боротьбою за існування кляс населення, неосяглих мрій, особливо в краях з низьким культурним розвитком.

Хиба це не війна? І яка більше небезпечна?

В той час, як Літвінов у Лізі Націй подає проект за проєктом про „мир всього мира", десятки тисяч агітаторів та шпіонів, навербованих в ріжних краях, з ріжних національностей, навіть з ріжних кляс, мов шашель ведуть руїнницьку роботу. Пани з Ліги читають многорічиві доклади найбільших в світі імперіялістів, не помічаючи війни, яку веде СССР проти всіх, хто не з ними. Церковні цінности, музейні унікати, награбоване в приватних осіб, членські вкладки робітників, останній кавалок хліба з рота селянина, — все перетворються в фунти й доляри, а досвідчена рука червоних руїнників щедро направляє до Відня, Лондону, Парижа та Берліна. а звідти шелестить валюта в Індію, Китай та на Балкан, щоби наступ не припинявся, не падала інтензивність. Бо мир для червоних, подібний смерти. З наступом дійсного мира, життя для людства, прийде смерть червоним зі всіми ідеями й утопіями. І вони це добре знають.

(Докінчення буде).

ВАЖНЕ ДЛЯ ПРИХИЛЬНИКІВ ІНТЕРЕСНИХ І ПОУЧАЮЧИХ ОПОВІДАНЬ.

Поручаю всім їм три прекрасні Альманахи, видані коломийською „Жіночою Долею". Звуться вони: „Наша Книга", „Наш Світ" та „Жіноча Доля" і мають разом біля шістьсот сторін друку надзвичайно цікавого змісту.

Є там твори і д-ра Ганківського нпр. „Про відмолодженнє" та „Вагітність жінки" і д-ра В. Сіменовича нпр. „Про відживленнє людини" і сенаторки О. Кисілевської нпр. „Самовихованнє та „Життєві правила" (дуже важне!) і Ольги Кобилянської нпр. „Московський ґвер", і д-ра К. Трильовського нпр. „Наше жіноцтво а будучність України" і твори якої сотки ще инших авторів і авторок.

Всі ті твори писані дуже зрозуміло й надаються знаменито до читання і розривки в родиннім крузі, як і для читалень та всяких можливих наших товариств. Дотого численні образки причиняються немало до зрозуміння прочитаного.

Всі ті **три альманахи** стоять разом з реджістрованою пересилкою лише два доляри, котрі треба присилати в двох заліплених ковертах на адресу сенаторки О. Кисілевської в Коломиї, вул. Нова, 1.

Гадаємо, що наші земляки скористають з доброї нагоди, щоби побільшити свої бібліотеки і роздобути за невеликі гроші три гарні книжки, котрі обіймають загалом більше як сто пятьдесять творів ріжноманітного, а дуже інтересного змісту.

Ю. Г.

В. Кедровський.

1919 РІК

(16)

Я вирішив пошукати у Фастові щось підходяче до влаштовання потягу, що міг би трохи замінити панцирний. Обходячи залізницю, я на запасних торах побачив величезні залізні вагони (арбеля), відкриті зверху. Вони були половинної височини звичайних вагонів, але значно довші. Вживано їх для перевозу вугілля. Я рішив, що коли стіни їх обложити мішками з піском, то це буде добра охорона проти рушничних та скорострільних куль, а коли ще зверху перекрити грубими в два ряди дерев'яними „шпалами", то вийде щось схоже на окопний бліндаж, який прикриє від шрапнелів і від огню легких гармат.

Я негайно наказав Ю. Ліпницькому взяти кількох жовнірів та залізничих робітників і з ними зробити „панцирник". Коли за кілька годин мене повідомили, що „панцирник" вже готовий, я пішов оглянути його перед відправкою на стацію Боярку. Але тут побачив, що зроблено не те, що я думав і говорив. Не можна було ні скорострілів поставити до нього, ні забезпечити стрільців від ворожих куль, бо було покладено лише на одну стопу височини мішки з піском. Більше не могли дістати їх, як пояснили мені. Довелося самому братися за працю. Негайно наказав викинути все з вагонів, а потім в середині обложити стіни їх „шпалами", полишивши між ними та залізними стінами вагону порожнечу в стопу, або півтори завширшки, щоби потім її засипати піском, землею й жужельницею.

За ідею я взяв звичайний польовий окоп з гніздами для скорострілів. Таких гнізд зробив по шість з кожної сторони й поставив дві польові гармати: з переду й з заду вагона. Верх перекрив подвійно „шпалами". Це був готовий „панцирник". Таких вагонів я зробив відразу два й між них поставив звичайну льокомотиву. Вийшов не злий „соломяний панцирник", як говорили козаки.

Коли виявилася бойова придатність такого „панцирника", то з фронту прийшли вимоги на нові. Тоді вже я почав більше удосконалювати їх і вирішив, що краще в залізних стінах вагонів попробивати вікна для скорострілів, ніж виставляти їх поверх стін під самим накриттям. Вже фаховці по збудуванню таких „панцирників" були ті, що робили під моїм керуванням спочатку. Збудувавши других два вагони, вже більше удосконалених, я попросив членів Директорії оглядіти наші „соломяні панцирники". В. Винниченко відразу, як тільки побачив такий „панцирник" в середині та побачив його гнізда для скорострілів і гармату, то захопився ним і назвав його „рухомим окопом". Таксамо й Петлюра не міг нарадуватися, що ми так влучно розвязали проблему будування панцирників.

Тутже я просив С. Петлюру призначити когось для керування цими роботами, бо мені немає часу та й инша робота мене чекає в Управі. Саме тоді зявився у Фастові Ковенко й мені було вказано доручити йому цю працю, бо „він інжинір", так мені пояснювали. Я передав Ковенкові робітників вже привчених до будування таких „панцирників" і розказав йому свої пляни, як треба вдосконалювати їх, коли час дозволить.

Пізніше Ковенко виписував у київській ґазеті „Самостійник", який то він великий винахідник, що впав на думку й перевів в життя — будування „соломяних панцирників", що кольосальну ролю відограли в усій війні на Україні. Пізніше вже їх будували й добровольці та большевики, а у нас ця справа була поставлена цілком добре, ввесь час переводилося удосконалення їх. Мої товариші по праці в повстанському штабі прийшли до мене в Києві, коли самохвальна стаття Ковенка була надрукована, й показуючи її, з обуренням говорили, що напишуть негайно спростовання до редакції. Я лише посміявся з такої самореклями Ковенка й не радив їм давати такого спростовання, щоби їм не накликати на себе його люті, бо Ковенко тоді був головою „верховної слідчої комісії в Києві" й творив свій беззаконний суд і розправу. Я не хотів наражати на ковенковські прикрости таких славних і дорогих для мене особисто людей, як Юліян, Липницький, Гаврильчик, здається Білонь та инші, з якими так дружно й щиро ми працювали.

Звичайно, будування „панцирників", як і кожна робота тоді йшла страшним, напруженим темпом. Самому доводилося не розказувати, а показувати, поки инші зрозуміли, що треба робити. Тому розгарячившись, на сильному й пронизливому вітрі, я схопив інфлюенцу. Тоді саме почала лютувати „еспанка". Потім у вагоні з його вибитими вікнами та залізною печю я собі ще більше добавив і чувся досить зле. Лише кріпка моя натура та великі дози хініни якийсь час тримали мене на ногах.

В той час зі стації Рівне привезли до Фастова потяг зі зброєю й між иншим кілька вагонів зі скорострілами. Скорострілі були ріжних типів і розібрані. Треба було їх зібрати й приготовити до бою, щоби передати на фронт та поставити на „соломяні панцирники". Знову довелося самому братися й за цю роботу, як скорострільщикові. Ще допомагав мені в роботі Гаврильчик. З ним ми на пероні стації зібрали до 120 скорострілів. Але на холоді я почував себе все гірше й у мене розпочався тяжкий кашель. В таких обставинах людина вже лежить в ліжку, бо у мене часами темніло в очах від болю голови та від пропасниці, що напереміну трусила. Але тут кожен з нас, поки ще міг ходити й щось робити, залишався при своїй роботі, бо не було ким замінити.

Хороба поступала і я вже ледви підводився з ліжка, коли лягав трохи відпочити. Одної ночі кличуть мене до вагона Директорії. Там Винниченко й Петлюра кажуть їхати на стацію Боярка до штабу Січових Стрільців для переговорів з німецькими делеґатами, що приїхали з Києва. Я зазначив, що я почуваю себе так зле, що ледви чи зможу говорити й колиб хто инший поїхав, то булоб ліпше для справи. Але Директори вважали, що я мушу їхати, бо иншого вони нікого не мали. Мені дали в допомогу перекладчика, січового старшину Кульчицького. В неогріваному вагончику зі спеціяльним паротягом ми в ночі виїхали на ст. Боярку. Там штаб Січових Стрільців уже переговорив з Німцями й радив їм їхати до Фастова для безпосередніх переговорів з Директорією. Тому ми негайно з Німцями виїхали нашим потягом до Фастова.

Почував я себе так зле, що вже мало памятав з того, що говорив. Кульчицький увесь час виручував. Я з вагона вже сам не міг вийти й мене під руки привели у вагон штабного потягу, де ми всі спали. На другий, чи на третій день я довідався від своїх помічників, що до Фастова приїхав Михайло Полоз, щоби вести переговори з Директорією в імени українських лівих соціялістів-революціонерів. З переговорів нічого не виходило, бо Винниченко рішуче відкидав всі пропозиції, які робив М. Полоз. Також деякі з моїх помічників обурювалися тим, що ходять чутки, що хтось уже ладнається арештувати М. Полоза й розстріляти „цього зрадника". Це останнє мене страшенно обурило. Знову якась камариля починає хазяйнувати. Знову вже появилися якісь садистичні типи, паразити, що лише провокують та опоганюють нашу визвольну боротьбу. Глупе й дике варварство розстрілювати людину, що приїхала для леґальних переговорів.

Я попросив, здається Гаврильчика, щоби він розшукав Полоза та покликав його до мене. Я вже починав губити хвилями притомність, коли до мене прийшов М. Полоз. Довелося порадити йому не чекати жадного успіху зі своїх переговорів, бо Директорія й инші „спасителі Неньки України", що вже появилися були біля нас, тхнуть жадобою помсти й ненависти до тих, що не так думають, як вони. Зокрема я настоював, щоби сам М. Полоз вибирався чим скорше з нашого осередку, бо йому загрожує розстріл від якогонебудь невідповідального типу, що вже чорними тінями, як гієни навколо поля бою, шмигали скрізь біля нашого осередку. Здається, я ще наказав написати М. Полозови перепустку від мене й на тім ми попрощалися, щоб наші шляхи служення свому народови пішли в ріжні сторони*).

До мене привезли з міста Фастова якогось лікаря. Він оглянув мене і поставив діягнозу, що я маю крупозне запалення обох легенів. Для лічення конче мене потрібно перевезти до лікарні, бо моя хороба прибірає дуже важкі форми. На ранок мали мене перевести до якоїсь лікарні у Фастові, але в ночі сталася подія, після якої вже близче й ліпше було мене везти до Винниці, ніж у Фастів.

• •

Несподівано в руки нашої контрозвідки попався наказ німецької головної команди ріжним військовим частинам, що були навколо Фастова, щоб вони, наступаючи концентровано на Фастів, захопили наш штаб і Директорію та зліквідували повстанський осередок. Можливо, що це Німці робили на вимогу французького консуля в Одесі, Ено, який грозив в імени Антанти покладенням на Німців відповідальности за захоплення Києва Директорією. Той французький нахаба вимагав від Німців активної підтримки гетьмансько - добровольських військ і грозив Директорії страшною карою Антанти, французькими десантами**) і т. д.

Ми у себе при Директорії й головному повстанському штабі жадних військових сил не мали, а тому не моглиб дати Німцям відповідної одсічі.

*) Він тепер є комісарем фінансів на Україні.

**) Висадки військ з моря.

(Дальше буде).

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(16)

Предсідатель конвенції О. Ревюк заявляє, що після друкованого звіту слідує справозданнє Комітету Сиротинця і предсідателя сего комітету, яких на програмі нема. Тому він уділяє слово предсідателеви Комітету Т. Грицееви. Т. Грицей заявив, що фінансовий звіт був зладжений п. О. Стеткевичем, котрого нанято до праці в діловодстві Сиротинця, та відчитав друкований звіт, який звучав:

Першу відозву в справі Сиротинця-Захисту У. Н. Союза п. з. „До членів і члениць У. Н. Союза в Америці" оголошено з датою: Джерзи Сити, Н. Дж., дня 30. марта 1926 р. Сю відозву підписали поіменно всі члени Головного Уряду У. Н. Союза, вибраного на XVI. Головній Конвенції У. Н. С, в Рочестер, Н. Й., 1925 року.

На річнім засіданню Головного Уряду У. Н. Союза, яке відбулося в лютім 1926 р., вибрано „Комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза", до якого ввійшли: Михайло Угорчак, предсідатель; Марія Ольшаницька, містопредсідателька; Омелян Ревюк, секретар; Стефан Матчак і Григорій Пипюк, члени. Сей Комітет оголосив першу свою відозву „До Вп. членів і члениць У. Н. Союза" дня 1. квітня 1926 р.

На річнім засіданню Головного Уряду У. Н. Союза, яке відбулося в лютім 1927 р., Комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза перевибрано. До нього ввійшли: Михайло Угорчак, предс.; Анна Стадник, містопредс.; Омелян Ревюк, секр.; Семен Ядловський і Григорій Пипюк, члени.

В липні 1928 р. зрезиґнував зі свого уряду предсідатель Сиротинця, Михайло Угорчак, а його місце обняв предсідатель У. Н. Союза, Теодор Грицей. (Гл. Повідомленнє в „Свободі", ч. 174, з 28 липня 1928 р.).

КАСОВИЙ ЗВІТ СИРОТИНЦЯ.

(За час від 1 травня 1926 р. до 31 березня 1929 р.).

1926 рік.

Члени У. Н. С. жертвували	$6,764,33
Відділи У. Н. С. зі своїх кас	4,199.27
Не члени поза У. Н. Союзом	79.25
Головні урядники У. Н. С. на річнім засіданню	157.00
Робітники в гол. канцелярії і в „Свободі"	55.00
Разом	$11,254.85

1927 рік.

Жертва з головної каси У. Н. Союза	$10,000.00
Члени У. Н. С. жертвували	6,593.03
Відділи У. Н. С. зі своїх кас	1,891.11
З підприємств поодиноких відділів	1,400.52
З підприємств спільних відділів	1,370.78
Не члени поза У. Н. Союзом	1,070.90
З пушок	424.88
Не члени через поодинокі відділи	346.51
На ювилею С. Ядловського	26.00
Жертва головного урядника	5.00
Процент з банку	324.13
Разом	$23,452.86
Розходи	864.04
Осталося	$22,588.82

1928 рік.

Члени У. Н. С. жертвували	$3,787.13
Відділи У. Н. С. зі своїх кас	429.35
З підприємств поодиноких відділів	1,884.78
З підприємств спільних відділів	1,074.36
З пушок	449.03
Не члени через поодинокі відділи	167.06
Не члени поза У. Н. Союзом	259.33
Головні урядники на річнім засіданню	52.00
Процент з банку	1,219.84
Разом	$9,322.88
Розходи	840.01
Осталося	$8,482.87

Члени У. Н. С. жертвували	$590.60

1929 рік.

Відділи У. Н. С. зі своїх кас	102.00
З підприємств поодиноких відділів	389.70
З підприємств спільних відділів	21.00
З пушок	21.25
Не члени через поодинокі відділи	74.00
Процент з банку	739.11
Разом	$1,937.66
Розходи	180.00
Осталося	$1,757.66

Рік	Прихід	Розхід	Чистий прибуток
1926	$11,254.85	$ ——	$11,254.85
1927	23,452.86	864.04	22,588.82
1928	9,322.88	840.01	8,482.87
1929	1,937.66	180.00	1,757.66
Разом	$45,968.25	$1,884.05	$44,084.20

Загальне зіставленне.

Жертва з головної каси У. Н. Союза	$10,000.00
Члени У. Н. С. жертвували	17,735.09
Відділи У. Н. С. зі своїх кас	6,621.73
З підприємств поодиноких відділів У. Н. С.	3,675.00
З підприємств спільних відділів У. Н. С.	2,466.14
З пушок	895.16
Не члени через поодинокі відділи У. Н. С.	587.57
Не члени поза У. Н. Союзом	1,409.48
Жертва головних урядників У. Н. С.	214.00
Жертва робітників у гол. канц. і „Свободі"	55.00
Жертви зібрані на ювилею С. Ядловського	26.00
Процент з банку	2,283.08
Разом	$45,968.25
Розходи	1,884.05
Чистий прибуток	$44,084.20

(Дальше буде)

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

Оден з відділових секретарів пише: Прошу мене в кількох словах поінформувати, чи можливо в який спосіб змінити зі звичайного посмертного на ендавмент палису? Одна членкиня хотілаби змінити свою палису.

Відповідь в кількох словах може бути така: Можливо, хай зверне стару палису і підпише нову аплікацію на ендавмент, то отримає нову грамоту.

Так відповівби всякий асекураційний аґент і поспішивбися таку думку „виміни" піддержати, бо це добрий інтерес для него і для компанії.

Що є добрим інтересом для компанії, то не може бути злим для орґанізації, однак орґанізація не може за такий інтерес хапатись і несвідомість членів легкодушно використовувати. Орґанізація мусить на таке питаннє виразно члена поінформувати, що така „виміна" не є жадною виміною, але просто покиненнем одного рода обезпечення, а вступленнєм до нового рода обезпечення. А це значить, що член зрікається прав, які мав у старім роді, а набуває нові права в новім роді. Перестає оплачувати старий рід обезпечення, обчислений після віку, який мав при вступі до тогож нового обезпечення. Чим хто довше стояв в старім роді обезпечення, тим більше вкладок там вложив і тим більшу поносить шкоду, коли їх покидає. Для таких, що в старім роді „стояли" не довго і тому не богато там вкладок зложили, з такої „виміни" може бути й користь, бо нові роди є без порівнання ліпші. Але тому, що ліпші, то й дорожчі.

Заким отже хто рішиться „вимінювати" оден рід на другий, повинен передовсім порівнати користи членські в обох родах і вкладки, які платив у старім роді, з тими, які мусівби платити, вступивши до нового рода обезпечення, після віку вступу до одного і другого. Кождий відділовий секретар і другі урядники повинни знати таке порівнаннє зробити на підставі табельок, зібраних в книжку, так звану „Рейт Бук".

Хто з урядників такої книжки не має, зволить впімнутися за нею.

Найважнійше, що в такій справі кождий член і урядник повинен знати, то це, що ніяких „палис" зглядно грамот не можна вимінювати інакше тільки так, як згори статутом постановлено і на грамотах виразно написано і так: грамот старого рода обезпечення, яке є обчислене так щодо асекураційного ризика, яке приймає орґанізація, як щодо вкладок, які за це член мусить платити, не можна інакше виміняти тільки на готівку в формі посмертної запомоги. Вона стається платною лишень тоді, коли член вмре, а вкладки були до кінця його життя оплачувані. Всяка інша „виміна" не є виміною, тільки прямо покиненнем того рода обезпечення.

Щодо нових родів обезпечення то на їх грамотах є також виразно написано коли і як можна їх виміняти. Вони мають свою повну вартість в разі смерти, а понадто мають вартість, означену табелями на них видрукуваними, в разі, коли хтось хоче їх покинути, а саме: не скорше як по трох літах оплачування можна дістати зворот части зложених вкладок в готівці, або на грамоту, яка дає право до запомоги вразі пізнійшої смерти на суму означену після табелі, яка обчислена після вложених вкладок, або коли хтось по трох роках покидає новий рід і не зголошується по зворот готівки або грамоту на заплачену до того часу суму обезпечення, то такий остається автоматично ще дальше обезпечений на повну суму того обезпечення, поки вистарчить перед тим заплачених вкладок, як це означає подана на грамоті табелька.

Всі нові роди обезпечення під тим оглядом є до себе подібні, з виїмком так званого „ендавмент", в якім можна побрати повну суму обезпечення ще за життя. Так якби вкладки до банку складалося.

Щодо рода обезпечення званого 20-літне Ендавмент, в якім по 20 роках складання вкладок член сам нобирає повну суму обезпечення, треба звернути увагу і на це, що аби той ендавмент в готівці взяти, не конче потрібно повних 20 років оплачувати. Бо коли хто платить тільки 10 років то він зложить половину, а коли лишень 5 років, то зложив четвертину, яка по скінченім 20-літнім реченци йому в готівці належиться. Це також ясно подане табелями в грамоті.

Отже вимінювати грамоти можна, але не інакше, тільки так, як грамота виразно говорить. Грамота це є контракт між членом і орґанізацією і вона зобовязує обі сторони до того лишень, що в тім контракті написано.

Хоч це не є виміна, але покиненне старого рода обезпечення, на це, щоби вступити до нового рода, вона є дуже практична і можна її дораджувати молодим членам, тому, що нові роди обезпечення в сути річи є практичнійші і в порівнанню до членських привілеїв користний танші, хоч вкладка за них більша.

Старшим членам, котрі вже по кілька або кільканайцять літ старий рід обезпечення оплачували, не слід такої виміни дораджувати. Однак порадити можна, що коли бажають більшого обезпечення і хотять вступити до нових родів, то повинні це зробити додатково до старого рода обезпечення, о скільки на це їх теперішний вік дозволяє. В такім разі вони дальше оплачувалиби старий рід після віку вступу, а в новім роді платилиби від теперішного з поминеннем фондів на Свободу, Фонд запомоговий і пр.

Так само не можна „вимінювати" одного рода обезпечення діточого за другий, а тілки за це, що в тих діточих грамотах написано. Цікаво при тім звернути увагу, що для вступаючих старших дітий, а саме понад 10-літних, практичнійше є вступати до таньшої кляси, а то до табельки І-ої за 25 цнт. місячної вкладки тоді, коли для молодших дітей корисніше є вступати до дорожчої кляси, а то до табельки 2-гої за 50 цнт. місячної вкладки в якій є більше як подвійні посмертні запомоги і вартісні звороти. Ріжниця в тім, що молодші діти мають довше часу і можуть дійти до висшої суми посмертної запомоги.

При тій нагоді проситься відділових урядників, а передовсім секретарів, добре перестудіювати табельки нових родів повнолітних і дітий, щоби вирозуміти їх вартість і ріжниці для інформації членів і нових кандидатів. Щоби могли приєднувати нових членів і збільшати обезпеченне старим, не лиш от так, аби „стояли" в своїм сполку, але щоби були переконані, що членство в У. Н. Союзі, це леґальне і солідне обезпеченнє, оперте на загальних асекураційних засадах, під державною контролею, а притім у своїй рідній орґанізації.

Форми обезпечення в У. Н. Союзі давно перевисшають такі в інших запомогових орґанізаціях, тому що під оглядом реформ і поступу на тім полі У. Н. Союз перейшов навіть більші від себе запомогові орґанізації. Провадить своє діловодство після правильної асекураційної системи. Має відповідний апарат головної кватири. Недомагає лишень в тім, що немає так, як приміром асекураційної компанії, кваліфікованих аґентів, котрі під особистою і безпосередною кермою старшин доходять верхів досконалости у вербованню обезпечуючихся.

Перепискою і при вічній зміні відділових секретарів значно менше можна осягнути, але тому, що відділові урядники як аґенти орґанізації не є платними аґентами, але виборними урядниками, що обовязуються для своїх співтоваришів, співвласників орґанізації, безкорисно служити, доконче потрібно, щоби вони своє діло всесторонно розуміли і не гірше від компанійних платних аґентів для загального добра орґанізації працювали.

Щоби в таких обставинах гонорові урядники могли бодай в части осягнути результат, який мають аґенти ріжних компаній, конечним є, щоби вони самі попрацювали над собою, самі навчилися орґанізаційного діла і освідомлювали членів. Щоби добровільно робили це, що роблять під примусом і за гроші. І коли відділові урядники на такий щебель висунуть себе, то щойно тоді вони вповні заслугують на імя і почесть орґанізаційного урядника.

І тому кождий, хто на такий почесний щебель в народній орґанізації зумів вибитися, хай і старається на нім якнайдовше вдержатися, бо від того залежить не лиш його особиста честь і слава, але в найбільшій мірі загальне добро орґанізації.

Гол. канцелярія робить всечого в даних обставинах з її сторони можна вимагати. Готова на тую тему переписуватися і служити всякими поученнями й інформаціями. Готова зробити все, що до неї належить і простягає руку о поміч і співпрацю до тих, що такої піднялися і якої від них не лиш сподіватися, але й домагатися мусить. Панове Секретарі і всі другі відділові урядники, еміґрація замкнена. Самі члени в орґанізацію не тиснуться. Літна горячка минеться і настане осінна, найбільше пригожа пора на орґанізованнє нових членів. Будьте приготовані як слід виконати приняті на себе зобовязання.

Селянин: Не знаю, що моїм шкапам сталося. Як тільки пан сіли на віз, то вони летять якби їх ґедз кусав.

Пан: Щож то є? Чого вони так полошаться?

Селянин: Або може ви, паночку, перепрашаю ваш гонір, є таким майстром, що чистить коні?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на інвалідів.

Підчас панахиди по полеглих українських героях у визвольній боротьбі, в українській православній церкві жертви на інвалідів зложили слідуючі громадяне: П. Чіп $5.00; В. Найда $3.00; В. Дроботій $2.00; а по одному долярови зложили: А. Куцик, Е. Ляхович, І. Тураш, Я. Тарас, К. Мартинюк, І. Городецький, П. Самошин; по 50 центів: Софія Ковальська та П. Павловський. Решта дрібними жертвами. Всього зібрано $28.00, які вислано на інвалідів через Обєднання.

В. Дроботій.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

У вівторок, дня 9 липня, покінчила життя, кинувшись долі з висоти шестого поверха, бувша члениця Українського Національного Хору **Ольга (Люся) Лебединська-Короун.** Вона прибула до Америки з Радянської України в 1923. році після довгих старань проф. О. Кошиця, що знав її голос по співах у Київськім Студентськім хорі. Почавши з подорожі до Арґентини, до кінця праці У. Н. Хору Люся Лебединська все була в складі хору, завжди прекрасний товариш, добра співачка й високо інтеліґентна людина. Покійна осиротила мужа й дитину. Мала літ 35.

„Земля Тобі пером!"

Г. П.

Хрунівська фільософія.

— Ви, куме, з ким тримали при виборах: з Українцями, чи з Поляками?

— Я? Я тримаю все з ковбасою.

—o—

Треба знати, коли плакати.

— Чого ревеш?

— Бо я вчора вдарився в голову.

— То чому ти вчора не виплакався?

— Бо вчора не було нікого в дома.

Хитрий пекар.

Одна жінка купила у пекаря булку, але незадовго принесла її до пекаря назад.

— Мусите мені відміняти цю булку — каже, — бо в ній замісць родзинка була спечена муха.

— То кождий може так сказати, відповів пекар — але принесіть мені ту муху назад, то я вам тоді за ту муху дам родзинок.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕЗРОЗУМІЛА СПРАВА.

Чи українська іміграція в Америці дійсно розуміє національну справу і чи сповнює свої обовязки як слід? Я позволю собі, як звичайний робітник, в тій справі забрати голос.

Можливо, що не всім сподобаеться, коли я отверто скажу, що ми не розуміємо справи як слід. Можливо, що знайдуться такі, котрі скажуть, що я вчіпився зимного заліза й хочу його молотком розплескати, а не знаю того, що треба було би залізо загріти в огні й тоді вже легко можна зробити з нього, що хочеш.

Однак я думаю, що українська іміграція в Америці не така свідома, щоб до неї не можна було поставити питання, чи вона розуміє як слід свої обовязки до „Рідної Школи", інвалідів, до революційної боротьби, або загально сказати, чи вона розуміє рідну справу. Але я вірю, що коли хто возьме молот і буде ним ударяти без перерви по зимним залізі, то воно розігріється й нарешті під ударами подасться. Ми вже нині бачимо, що з того заліза, з тої скали, в котру ударяв великим молотом Шевченко та Франко, а потім тисячі маленьких молоточків, була вже викувана українська армія, а навіть українська держава. Але й тепер ми маємо ріжні інституції, богато часописів, більше як колись народних провідників та велику частину свідомого громадянства.

Тепер між нами є тисячі таких, що тримають у своїх руках молоти, якими можна кувати національну роботу, але, на жаль, не завжди вони розуміють, де й у яке місце ним треба ударяти. Часто трафляється так, що вони тим молотом замість скали бють у голову один другого. Своїми молотами вони залюбки гатять рідну справу в саму голову, а скалу лишають ворогам, мовляв, „запросимо Москалів, Ляхів, Румунів, то може вони нам поможуть розбити її, а ми тоді збудуємо робітничу або гетьманську, чи яку иншу державу.

Всі ми хапаємося великого діла, до великої справи. Але меншої справи не хочемо зрозуміти. Все хочемо й нічого не хочемо. Добре було би, щоби ми все мали, а тільки щоби хтось за нас зробив і дав гроші, бо ми не дамо. Пригадую собі, що перед минувшою конвенцією Українського Народного Союза було богато проєктів, щоби часопись побільшити. Ніби всі годились, але нічого з того не вийшло, бо ніхто не захотів побільшити передплату на газету. Говорилося богато, щоби оголошень не поміщувати в „Свободі", а поміщувати щось наукове, щось про боротьбу наших героїв. Але подумаймо, чи ми розуміємо як слід навіть те, що читаємо. Адже відомо нам всім, що Зелені Свята це є веселі дні українського народа, й відомо нам, що ми маємо героїв визвольної боротьби каліками. І ось у ті самі Зелені Свята інваліди просили нас о поміч, щоби вони могли сяктак жити. У часописі „Свобода" писались довжезні статті й заклики через цілих два тижні, а тепер спитаймося сами себе, чи ми читали, що в „Свободі" про наших героїв, теперішних калік писалося? Якщо ми читали про них, то чи ми розуміли, що там було написано? Якщо ми зрозуміли, то спитаймося, чи ми сповнили обовязки свої супроти своїх героїв, не кажу з погляду патріотичних, але бодай з людського обовязку? Живучи в Ню Йорку, я знаю, що тут мешкає більше як пятьдесять тисяч Українців з ріжними поглядами і переконаннями. Не буду говорити про Українців-большевиків, бо вони ніколи не дали на жадну рідну справу, не дали й на інвалідів, бо їм ближчий польський робітник й московський, хінський та инший ніж український робітник та селянин, що тепер став інвалідом. Однак я позволю собі отверто спитати українське громадянство в Ню Йорку, скілько з нас читали про інвалідів у „Свободі", а скілько нас зрозуміли, що ми читали, а найважніше: скілько з нас сповнили свої обовязки супроти інвалідів в Зелені Свята? В найгіршім випадку повинна би знайтись одна тисяча Українців, котрі сповнилиб свої обовязки, навіть хочби пятьсот. А якщо стільки нема, то чи не краще булоб, щоби редактори „Свободи" були помістили на тім місци, де були статті про інвалідів, платне оголошення, то можливо бувби більший прихід, який можна би пожертвувати для інвалідів. Цей вислів мій, справді сумний, але не дай Боже, щоби він був правдивий. Однак хто схоче інтересуватися, то й легко може довідатися в коротким часі, скілько громадянства в Ню Йорку зрозуміло справу й сповнило свої обовязки й тоді буде видно, чи багато я помилився. Притім зазначу, що в українській православній церкві в Ню Йорку в неділю, 30 червня, відправлено панахиду по погибших героях у визвольній боротьбі. Рівнож о. Іванишин виголосив промову про тих каліків, котрі боролися за кращу долю свого народа. Після сього переведено збірку, котру вислано через Обєднанне в сумі 28 долярів.

В. Дроботій.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 13. липня, в год. 7.30 вечером. Через літо все збори будуть відбуватись в суботу замісць в неділю, щоб дати нагоду членам в неділю десь виїхати. Проситься всіх вирівнати свої вкладки, щоб не наражуватись на суспендованнє. — Теодор Малик, Антін Гарасим, Н. Ю. Сеник.

НЕСКЕГОНІНҐ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 231, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться 14-го липня, в годині 2-ій пополудни. Проситься всіх членів явитись на сей мітінґ, бо є богато справ до полагодження. Не явившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. Також проситься членів, щоби на піврічнім мітінґу вирівнали всі свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Юрко Литвинець, предс.; Юліян Новик, кас.; Вас. Луцишин, секр.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 192, дає до відома своїм членам, місцевим і позамісцевим, що піврічний мітінґ відбудеться 14. липня, на гали Сітизенс Клоб, 222 King St., в годині точно 2-ій пополудни. Проситься контрольорів явитись на сім мітінґу і сконтролювати книжки. Не явившийся член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол. — М. Сторожинський, предс.; А. Чорнобай, кас.; Н. Німий, секр.

БОСТОН, МАСС. Дружиня Князя Данила, від. 238, повідомляє своїх членів і членкинь, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 14. липня, зараз по відправі в церковній гали. Проситься всіх членів прийти на сей мітінґ і нехай кождий принесе свою платничу книжочку, щоб точно вписати вкладки щоби не було непорозуміння. — Н. Давискиба, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам Тов. Єдність, від. 163, що мітінґ відбудеться в неділю, 14. липня, в годині 1-ій пополудни, в домі Укр. Ам. Гор., 847 N. Franklin St. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на сей мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Також контр. комісія буде здавати звіт за минувших 6 місяців. Заразом напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Михайло Паранич, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться 14-го липня, по Сл. Божій, в годині 1-ій пополудни. Кождий член повинен прийти на сей мітінґ. Буде справозданнє касове і другі важні справи. Не явившийся член підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. — Іван Фецич, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. М. Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 13. липня, в годині 8-мій вечером, під ч. 179 Корт ул. На сих зборах контр. комісія здасть справозданнє з діловодства Товариства. Обовязком є кождого члена прийти на сі збори. — Д. Якимів, предс.; П. Псуй, кас.; С. Шіпка, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, дає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що збори відбудуться в неділю, 14. липня, в Ліберти галі, точно в годині 1-ій пополудни. Проситься всіх членів явитися на сі збори в означеней час. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, щоби не наражуватися на суспенду. Пригадується тим членам, котрі мають діти, а ще не вписані до У. Н. Союза, щоби вписали їх на сих зборах. — Ілько Шиґера, предс.; Дмитро Федина, кас.; Микола Вербицький, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Буковина, від. 14, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 13. липня, в годині 8-ій вечером, в Укр. Робітничім Домі, 17 Іст 3-та ул. Проситься всіх членів явитись і привести нових членів, бо будемо принимати нових членів без оплати вступного. Член, котрий не виконає свого обовязку, підлягає карі на піставі статута. — М. Паламарюк, фін. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться у вівторок, 16. липня, в годині 7.30 вечером точно, в гали де звичайно. Обовязково кождий член має явитись на мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Буде піврічне справозданнє урядників і контр. комісії. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані без ріжниці, хто се буде. Після ухвали з минувшого мітінґу, будеся читати спис членів на сім мітінґу і неприсутний член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. Хто ще не є членом сего братства і У. Н. Союза, най прийде на сей мітінґ і впишеться, бо сего місяця принимаємо без вступного. — Іван Форофей, предс.; Яків Дмитрів, кас.; Андрій Іванів, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Українська пісня перед Американцями.

Дітройтські англійські газети вмістили свої прихильні відзиви про виступ хору „Думка" на концерті в „Бел Айленд". Подаємо одну з таких рецензій в англійській мові.

NATIONAL NIGHT CONCERTS OPEN.

Ukrainians First to Perform in Isle Orchestra Bowl; Rain Scatters Crowd.

By Russell McLauchlin.

The Ukrainians of Detroit have long been renowned for their music so it was fitting that it should be they who began the series of weekly "national nights" in the Belle Isle orsbestra shell Monday evening. This is a custom as old as the Detroit Symphony's summertime activity. Once a week the orchestra gives half its evening to the lyrical representative of some national group. This year the national nights will fall on Mondays.

The heavens frowned down on an audience which quite filled the benches when the orchestra began its half of the program, but no raindrops fell until the intermission. Then, however, there was such a downpour that most of the audience went scurrying. Only a few hundred were assembled when the Ukrainian program began.

As usual, affairs were in the hands of that excellent musician, Ivan Atamanetz, who has been a tower of strength in Detroit's Ukrainian music for years. As usual, too, the firm, clear voice of Mrs. Nadia Atamanetz was audible above the chorus and in solo. The Ukrainian National Chorus "Dumka," trained and directed by Mr. Atamanetz, was the chief participant of the evening, wearing bright national costumes and giving its director neat response. Most of the music was excellent arrangements of traditional melodies of the Ukraine, worked into difficult harmonies but retaining the basic flavor of the soil of the land they celebrate.

Mrs. Atamanetz, with the chorus, sang a lovely song called "My Heart and Soul is Full of Sorrow," and there was of excellent soprano and duet by Maria Toporivska and Halia Dovbush. After the chorus was done, pupils of Vasil Avramenko, Ukrainian ballet master, gave a varied and entirely striking series of dances by both adults and juveniles.

Victor Kolar led the orchestra through an hour's program before weather conditions went awry.

(Detroit News, July 1, 1929).

—o—

ВІЧЕ ДЛЯ ДОПОМОГИ СНЯТИНОВИ.

Дня 16-го червня 1929 р. заходом Запомогового Комітету при товаристві „Снятин" в місті Ню Йорку відбулося масове віче в справі несення матеріяльної помочі для сплачення довгу в Народнім Домі в місті Снятині на Західній Україні.

Віче перепроваджував гр. Миронюк, секретарем був гр. Томяк, а головним бесідником був гр. Корж. З причини горячої погоди на віче не прийшло бажаної чисельної публики. Присутні вислухали уважно промови бесідника, а опісля богато з присутніх товаришів забирали слово та висказували свої думки до висше означеної справи. Народний Дім в місті Снятині існує вже більше 35 років, та що в цім домі за цілий час його істнування завсіди ширилася просвіта поміж нашими селянами і робітниками. Там мали спромогу давати наукові виклади такі люде як: Франко, Павлик і Стефаник. В Народнім Домі в Снятині лежить великий тягар на плечах таммошних товаришів, то є: несплачений довг. І з цього приводу Нар. Дім відноситься до української іміграції в Злучених Державах і Канаді, щоби прийти їм з матеріяльною помічю в критичнім положенню.

Присутні віднеслися дуже прихильно до справи та на перший поклик зложили 120 долярів на листі. Дрібні колекти на покриття вічевих розходів було 12 дол. 65 цнт.

По вичерпанню програми присутні розійшлися з задоволеним домів.

Ів. Томяк.